

Viron maantieteellinen seura 50 vuotta

Viron maantieteellinen seura eli *Eesti Geograafia Selts* (EGS) vietti 50-vuotisjuhliiaan kansainvälisen kongressin merkeissä Tallinnassa ja Tartossa 16.–17. marraskuuta 2005. EGS yhdistää maantieteilijöitä ja muita maantieteestä kiinnostuneita Virossa, järjestää seminaareja ja kokouksia, edistää

maantieteellistä tutkimusta ja levittää maantieteellistä tietoa. Toiminta on melko samanlaista kuin Suomen Maantieteellisellä Seuralla, joskin matalammalla profiililla ja vähemmin resurssein. Suuria maantieteen päiviä ei järjestetä, sen sijaan nuoris-osasto on aktiivinen. EGS julkaisee vuosittain

teoksen *Eesti Geograafia Seltsi aastaraamat*, josta saa yleiskuvan virolaisesta maantieteestä. Sen virokielisistä artikkeleista on tiivistelmä englanniksi ja teos ilmestyy kokonaan englanniksi joka neljäs vuosi kansainvälisen maantieteilijäunionin IGU:n kongressin yhteydessä. Nykyään Viron Tiedeakatemian yhteyteen kuuluvan EGS:n hallituksen puheenjohtajana on ollut vuodesta 1985 lähtien professori **Jaan-Mati Punning**.

EGS perustettiin vuonna 1955 raskaan neuvostomiehityksen aikana. Toisen maailmansodan tuloksena lähes kaikki koulutetut virolaiset maantieteilijät olivat paenneet muihin maihin, joten seura oli tärkeä maantieteen merkityksen kohottajana. EGS perustettiin Neuvostoliiton maantieteellisen seuran alaosastoksi. Leudomman poliittisen jakson tuloksena yhteys kattojärjestöön muuttui pelkästään muodolliseksi vuodesta 1964 lähtien. Itsenäisessä Virossa tätä yhteyttä ei luonnollisestikaan ole. EGS:n tunnuksessa ei koskaan ollut neuvostosymboliikkaa. Tämä oli visuaalisesti pieni, mutta symbolisesti suuri asia, josta monet virolaiset maantieteilijät ylpeänä muistuttavat.

EGS oli aktiivisesti mukana elvyttämässä kotiseutututkimusta Virossa heti seuran perustamisesta lähtien. Kyseessä oli keino toteuttaa maantieteellistä tutkimusta Virossa virokielisin ja -mielisin voimin. Kotiseudun avulla osoitettiin arkipäivän paikkojen merkitys oman ja alueellisen identiteetin kehittämisessä. Piilotettuna tehtävänä oli virolaisuutta tukevan maantieteellisen tiedon tuottaminen neuvostomiehityksen aikana. EGS nosti maantieteen näkyvämmäksi tiedepolitiikassa, jopa laajemminkin Neuvostoliitossa. Luontoa tutkiva maantiede oli Virossa voimissaan, ja vähitellen myös soveltava talousmaantiede, esimerkik-

si hyödynnettäessä alueellisesti Viron luonnon- ja ihmisresursseja.

EGS seminaareineen, julkaisuineen ja tapahtumineen oli myös kanava ajatusten vaihtoon niin Virossa kuin muuallakin – määrätyn (itse)sensuurin reunaehdoin. Julkaisut kertoivat Virossa harjoitettavasta maantieteestä. EGS mahdollisti joillekin osallistumisen IGU:n kongresseihin, erityisesti itäisessä Euroopassa, ja kongressit mahdollistivat suuremmat kontaktit. Mainittakoon, että maantieteellisen ajattelun valtavirrat tulivat Viroon 5–10 vuoden viiveellä läntisestä maailmasta, usein venäjänkielisten käännösten kautta. Toisaalta esimerkiksi kvantitatiivinen maantiede ja aluetiede (*regional science*) kehittyivät Virossa 1960-luvulla osittain omaa polkuaan ja jopa edellä läntistä maantiedettä.

Maantieteellisten seurojen, joista EGS on yksi, historiaan ja nykypäivään liittyy hyvin mielenkiintoisia piirteitä. Seurojen määrä kasvoi 1800-luvun puolivälin jälkeen ja 1900-luvun alussa, kun maantiede nousi oppiaineena eturintamaan perustettaessa ja kehitettäessä kansallisvaltioita. Yhteys maahan, kansaan ja valtioon oli kiinteä. Nykyään globalisaation myötä monet seurat joutuvat miettimään, millä tavoin osoitetaan maantieteen ja maantieteellisen tiedon merkitys ihmisten arkipäivässä ja yhteiskunnassa niin meillä kuin muualla. Tämän viestin kertomisessa on Viron ja Suomen maantieteellisillä seuroilla edelleen merkittävä tehtävä.

JUSSI S. JAUHAINEN

*Maantieteen laitos, Oulun yliopisto
Geograafia instituut, Tartu Ülikool*